

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR-10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
W www.metronet.hr

**HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU
I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE**

Jurišićeva 13
10 000 Zagreb

n/r Predsjednika Vijeća, g. Miljenka Krvišeka

U Zagrebu, 10.03.2011. godine

**PREDMET: JAVNA RASPRAVA U POSTUPCIMA UTVRĐIVANJA MJERODAVNIH TRŽIŠTA
PODLOŽNIH PRETHODNOJ REGULACIJI**

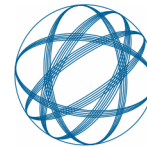
I Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: Agencija) objavila je dana 27. siječnja 2011. godine javnu raspravu o postupcima utvrđivanja mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji u okviru koje su priloženi dokumenti Prijedlog odluke Agencije te test tri mjerila za svako pojedino mjerodavno tržište javno dostupne telefonske usluge u Republici Hrvatskoj, a koje se sastoji od četiri zasebna tržišta, kako slijedi:

1. tržište javno dostupne telefonske usluge u mjesnom ili međumjesnom prometu za privatne korisnike
2. tržište javno dostupne telefonske usluge u mjesnom ili međumjesnom prometu za poslovne korisnike
3. tržište javno dostupne telefonske usluge u međunarodnom prometu za privatne korisnike
4. tržište javno dostupne telefonske usluge u međunarodnom prometu za poslovne korisnike

II Iz priloženih prijedloga odluka Agencije, razvidno je da su tržišta javno dostupne telefonske usluge u mjesnom ili međumjesnom prometu i za privatne i za poslovne korisnike podložna prethodnoj regulaciji, budući da su na istima zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. Zakona o elektroničkim komunikacijama (dalje u tekstu: ZEK) te će se u odnosu na citirana mjerodavna tržišta provesti postupak analize tržišta iz članka 52. stavka 1. ZEK-a.

Na prijedlog Odluke Agencije, kao i prijedlog Testa tri mjerila za tržište javno dostupne telefonske usluge u mjesnom ili međumjesnom prometu i za privatne i za poslovne korisnike Metronet ističe, prvenstveno kako pozdravlja inicijativu Agencije za provođenjem regulacije tih mjerodavnih tržišta, te izražava suglasnost sa priloženim dokumentima u okviru ove javne rasprave.

III Komentari i prijedlozi Metroneta izneseni u nastavku ovog podneska odnose se na prijedlog odluke Agencije i prijedlog Testa tri mjerila u odnosu na mjerodavna tržišta javno dostupne telefonske usluge u **međunarodnom prometu i za privatne korisnike i za poslovne korisnike**, smatrajući kako i navedena mjerodavna tržišta moraju biti predmetom prethodne regulacije, kao primarnog elementa za provođenje analize tržišta po članku 53. stavak 1. ZEK-a. Naime prijedlogom Odluka za oba ranije navedena tržišta, utvrđeno je kako ista nisu podložna prethodnoj regulaciji jer nisu istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR-10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
W www.metronet.hr

članka 53. stavka 2. ZEK-a te su trgovačkim društvima Hrvatski Telekom d.d. (dalje u tekstu: HT) i Iskon Internet d.d. (dalje u tekstu: Iskon) ukidaju prethodno određene regulatorne obveze.

IV Iz priloženog prijedloga testa Tri mjerila u odnosu na poslovne korisnike (isti se odnosi i na privatne s obzirom na istovjetnost obrazloženja Agencije) razvidno je da je; zadovoljeno **prvo** (prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište **strukturne**, pravne ili regulatorne prirode) i **drugo mjerilo** (struktura koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira) na identičan način kao u mjerodavnom tržištu javno dostupne telefonske usluge u mjesnom ili međumjesnom prometu i za privatne korisnike i za poslovne korisnike.

U odnosu na **treće mjerilo** (strana 43. prijedloga Testa tri mjerila) Agencija zaključuje kako propisi o zaštiti tržišnog natjecanja odnosno naknadna regulacija omogućuju na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu. Takav zaključak Metronet smatra nelogičnim i neobrazloženim, a isto ne proizlazi ni iz utvrđenja navedenih u Testu tri mjerila.

Metronet ovdje smatra prvenstveno shodnim, naglasiti pojedina utvrđenja i zaključke Agencije u svezi ovog (ovih) mjerodavnog tržišta, koja se navedena u Prijedlogu Testa tri mjerila (citiramo navedeno za poslovne korisnike).

- *HT bi mogao u **odsustvu regulacije** s još nižim cijenama i tarifnim paketima za poslovne korisnike i još agresivnijom netransparentnom politikom (...) **ugroziti postojeće stanje na tržištu, a time i daljnji razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja** (drugo mjerilo pod b), str. 39)*
- *postojanje veleprodajnih ponuda direktnog i indirektnog pristupa **nisu dovoljne da bi tržište, u odsustvu regulacije, a vodeći računa da je HT jedini infrastrukturni operator na tržištu, težilo djelotvornom tržišnom natjecanju** (drugo mjerilo pod c), str. 40)*

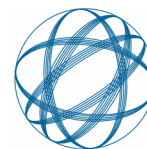
Dakle Agencija izričito navodi da bi u odsustvu regulacije, bio ugrožen daljnji razvoj djelotvornog tržišnog natjecanja, dakle onog načela za koje ZEK u članku 5. stavku 3. izrazito ovlašćuje Agenciju na poduzimanje svih mjera kako bi se spriječio narušavanje ili ograničavanje tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija.

Metronet ovdje ističe kako, kako je sukladno članku 53. stavku 2. ZEK-a za prethodnu regulaciju potrebno **istodobno** zadovoljiti **sva tri mjerila**. Nije sporno da su za navedena mjerodavna tržišta zadovoljena prva dva mjerila, sa kojim utvrđenjima Agencije je Metronet u cijelosti suglasan i to; prisutnost visokih i trajnih posljedica za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode kao prvo mjerilo te struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira.

Kao što je na početku ovog podneska navedeno, Agencija smatra da propisi o zaštiti tržišnog natjecanja omogućuju na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu, iz čega proizlazi da treće mjerilo nije zadovoljeno, pa zaključujemo da ne postoje uvjeti iz članka. 53. stavka 2. ZEK-a za provođenje prethodne regulacije.

Međutim treće mjerilo (primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu) sastoji se od 4 točke, za koje Agencija zaključuje sljedeće:

- a) **stupanj općeg nekonkurentskog ponašanja:** „ .... s druge strane ako nedostaci koji postoje ili se mogu pojaviti na tržištu zahtijevaju učestalu potrebu za intervencijom od strane Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN), poput zabrane svakog daljnjeg postupanja poduzetnika kojem je

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR -10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
W www.metronet.hr

utvrđena zloporaba vladajućeg položaja , određivanja mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje štetnih učinaka, moglo bi se smatrati da propisi o zaštiti tržišnog natjecanja nisu dostatni za uklanjanje nedostataka na tržištu

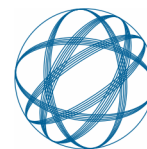
- b) **stupanj kompleksnosti nekokurenskog ponašanja:** „... navedeno AZTN može predstavljati problem iz razloga što ne raspolaže tipom informacija od operatora koji djeluju na tržištu nužnim za utvrđivanje stvarnog stanja , odnosno nije odgovarajuće upoznata sa situacijom na tržištu. U navedenom slučaju prethodna regulacija bila bi puno učinkovitija za tržištem nego da se nekonkurentsko ponašanje pokušava ukloniti naknadnom regulacijom.“
- c) **nekonkurentsko ponašanje može dovesti do nepopravljive štete na mjerodavnom tržištu:** „ u situacijama u kojim je nužna brza intervencija od strane regulatora, propisi o zaštiti tržišnog natjecanja, ne bi bili dovoljni , već je u navedenim situacijama potrebna prethodan regulacija.“
- d) **potreba za regulatornom intervencijom kako bi se dugoročno osigurao razvoj efikasnog tržišnog natjecanja na tržištu:** „...Naime poticanje razvoja infrastrukture na konkurencije zahtjeva unaprijed definiranje svih ključnih uvjeta, a što propisima o zaštiti tržišnog natjecanja nije moguće.

Dakle iz sveg ovoga navedenog, odnosno iz **sve četiri citirane točke**, proizlazi da propisi za zaštitu tržišnog natjecanja **ne omogućuju na odgovarajući način** uklanjanje nedostataka na tržištu, te da je u navedenim situacijama **potrebna prethodna regulacija**. Prema tome iz navedenog proizlazi da je zadovoljeno i treće mjerilo te je Agencija je u mogućnosti provesti prethodnu regulaciju. Naime i Agencija izričito zaključuje da propisi o zaštiti tržišnog natjecanja u ovom trenutku nisu u **mogućnosti dovoljno brzo riješiti potencijalni problem**.

Ipak, Hakom zaključuje da prema dugogodišnjoj praksi isti ima mogućnost da u regulaciji tržišta javne govorne usluge u nepokretnim mrežama, **brzom reakcijom**, u samo nekoliko tjedana u slučaju da nije potrebno tražiti dodatne podatke, da napravi analizu i prethodno odbori nove tarifne pakete ili opcije HT-u, kao operatoru sa znatnijom tržišnom snagom.

Jedini razlog iz kojeg Agencija smatra da bi propisi zaštiti tržišnog natjecanja bili djelotvorni, jest činjenica da **brzina reakcije** nije presudna, odnosno nije presudno provesti analizu tarifnog paketa za samo nekoliko tjedana iz razloga što se na tržištu **ne pojavljuje velik broj paketa i opcija**.

Naime za slučaj da ovakva odluka ostane nepromijenjena, HT-u bi se ostavila široka lepeza mogućnosti za uvođenje velikog broja tarifa. Naime Hakom ne može temeljiti, utvrđivanje mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, samo na činjenici da **za sada nema velikog broja tarifnih paketa HT –a (pa bi isti za slučaj potrebe mogao brzo reagirati i napraviti analizu tržišta i prethodno odobriti nove pakete HT-u)**, jer isto ne znači da ih neće biti u odsustvu regulacije i to u velikom broju. U tom slučaju ostaje nejasno na temelju čega će Hakom „reagirati“ i naknadno odobriti pakete, kada za to, a bez izmjene prijedloga odluke neće imati osnova. Naime u tom slučaju, Hakom bi ponovno trebao provesti cijelu proceduru javne rasprave radi **izmjene citirane odluke**, obzirom da se sukladno članku 22. ZEK-a radi o odluci koja može imati utjecaj na mjerodavno tržište, što znatno produljuje vremenski period za provedbu regulacije. To bi posljedično utjecalo na stupanj razvoja liberalizacije tržišta te bi postignuti stupanj djelotvornost tržišnog natjecanja samo nazadovao. Također u ovom djelu nije jasno obrazloženo, da li će se ispravljanje nepravilnosti ako se pojave na tržištu, vršiti kroz propise o zaštiti tržišnog natjecanja, a na što upućuje konačni zaključak Agencije ili će Agencija, a sukladno ranijim navodima napraviti analizu tržišta i odobriti nove pakete HT-u. Također, nejasno je zašto se spominje sintagma **brzina reakcije** u odnosu na aktivnosti Agencije, ako se će se potencijalni problemi koji se dogode na tržištu uklanjati primjenom propisa

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR-10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
W www.metronet.hr

o zaštiti tržišnog natjecanja, a ne spominjući pritom moguću duljinu tih postupaka, što je zapravo ključan element za ovaj Test tri mjerila. Metronet mora ovdje istaknuti, da se propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, putem AZTN-a ne može isključivo provoditi regulacija tržišta, jer to je primarno zadaća regulatornog tijela. Također AZTN, a što proizlazi iz točke b) trećeg mjerila, nije dovoljno upoznat sa **situacijom na tržištu telekomunikacijskih usluga, niti sa svim specifičnostima telekomunikacijskih usluga, a kojim znanjem i iskustvom raspolaže Agencija.**

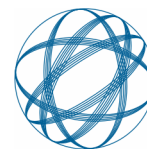
Isto tako valja imati na umu, ako su se potencijalni problemi na tržištu prepustili naknadnom rješavanju isključivo primjenom propisa zaštiti tržišnog natjecanja, tada imamo nelogično situaciju, budući da iz svih točka (a, b, c i d) trećeg mjerila proizlazi da **naknadna regulacija nije dovoljna** za uklanjanje svih nedostataka koji se mogu pojaviti tržištu.

V Nastavno na navode, Agencije o specifičnosti ovog tržišta, kako veleprodajna usluga terminacije poziva koju nacionalni operator plaća međunarodnom operatoru (za međunarodni poziv koji je ostvario korisnik nacionalnog prometa) nije predmet prethode regulacije već komercijalnog dogovora nacionalni operator- međunarodni operator, pa se postavlja pitanje svrhovitosti **prethodne regulacije** maloprodajne cijene iz razloga što na istu utječe veleprodajna usluga terminacije poziva (a ista je stvar dogovora nacionalni – inozemni operator), Metronet ističe kako su trenutno na temelju odluke naslova od 17. prosinca 2007. godine, HT i Iskon već imaju određene regulatorne obveze, te su obvezni **ishoditi prethodnu suglasnost za cijene maloprodajnih usluga od strane Agencije.** Metronet predlaže da se zadrže regulatorne obveze HT-u, sada kroz obvezu nadzora maloprodajnih cijena (prvenstveno kroz obvezu troškovne usmjerenosti cijena usluga, zatim zabranu naplaćivanja previsokih cijena usluga, nadzor cijena pojedinačnih usluga) odnosno mjere kojima bi se spriječilo da HT primjenjuje maloprodajne cijene međunarodnih poziva u svrhu eliminacije ostalih alternativnih operatora s tržišta.

Metronet ističe kako će upravo deregulacija ovog mjerodavnog tržišta dovesti do posljedičnog monopolističkog smanjenja cijena na veleprodaji, a tim će se izazvati pritisak na maloprodajnu razinu što će ugroziti inozemne prihode ostalih alternativnih operatora. Obzirom da je HT odlukom još uvijek reguliran na ovom tržištu, Metronet ovdje apelira na Agenciju, da takova regulacija u odnosu na maloprodajne cijene ostane neizmijenjena. Naime, deregulacijom se otvara mogućnost da HT velikim količinama prometa **manipulira maloprodajom te zadrži i zloporabi monopolistički položaj najvećim brojem najpovoljnijih međunarodnih paketa, čime će istisnuti sve alternative operatore u tom segmentu tržišta**, a koji mu neće moći konkurirati s obzirom na visoke ulazne troškove (a koje HT kao infrastrukturni operator nema). Također, opravdana je bojazan Metroneta da bi se na tržištu mogle pojaviti bagatelne ponude HT-a (odnosno T-Coma i T-mobilea) za pozive sa fiksne lokacije prema T-Mobile brojevima u roamingu (npr. tarife za 0 kuna). Sve ovo navedeno, omogućiti će HT još daljnje jačanje, ionako predominantnog položaja na tržištu.

Svjesni smo činjenice, da je HT i unatoč obvezi primjene reguliranih cijena (odobrenih od strane Agencije) na tržištu nudio cijene niže od odobrenih, kao i da je na te cijene davao popuste protivno načelu nediskriminacije (Rješenje Agencije od 26.08.2010. godine, klasa UP-I- 344-08/10-01/62, urbroj: 376-10-09-09 DM/MB), stoga je opravdana bojazan svih alternativnih operatora koje će biti posljedice na razvoj tržišta **u odsustvu regulacije**, kada je HT manipulirao cijenama, unatoč tome što mu je to kogentnim propisom bilo zabranjeno.

VII Metronet ovdje mora upozoriti Naslov da će se posljedice ovakvog prijedloga odluke, osim u segmentu eliminacije pristupa najpovoljnijim međunarodnim paketima (tarifnih opcija) odraziti, konkretno u odnosu na Metronet, u postupcima javne nabave, u kojim Metronet, kao ponuditelj telekomunikacijskih usluga aktivno sudjeluje. Konkretno deregulacija predmetnog tržišta znači da će, u odnosu na pojedine

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR-10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
W www.metronet.hr

stavke ponudbenog troškovnika, HT-u koji će ponuditi izrazito niske cijene za stavke troškovnika međunarodni pozivi, neće moći konkurirati ostali ponuditelji, budući da će da će takva niska jedinična cijena u konačnici utjecati na cjelokupan iznos ponude, pa će ponuda istog u većini slučajeva biti najniža. Iako sukladno Zakonu o javnoj nabavi, Naručitelji mogu od ponuditelja zahtijevati obrazloženje izrazito niske cijene, takva mogućnost isključivo je na dispoziciji naručitelja, i isti nije obavezan to učiniti. Također, Metronet ističe kako se kroz Zakon o javnoj nabavi, niti ne može provoditi kontrola tržišta, već je kontrola tržišta i ispravljanje „poremećaja“ na tržištu isključivo nadležnost nacionalnog regulatornog tijela.

VIII Sukladno svemu navedenom, Metronet je mišljenja kako su istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a na tržištu javno dostupne telefonske usluge u međunarodnom prometu za privatne korisnike i za poslovne korisnike, na način kako je to obrazloženo u ovom podnesku, stoga predlažemo izmjenu prijedloga odluka tržište javno dostupne telefonske usluge u međunarodnom prometu za poslovne te privatne korisnike i provedbu analize tržišta na istima.

Zaključno, temeljem članka 5. ZEK-a, Agencija promiče tržišno natjecanje u obavljanju djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, i to osobito na sjedeće načine: *sprječavanjem narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija*, stoga je ista u slučaju da utvrdi da na tržištu postoji mogućnost ugrožavanja tržišnog natjecanja (a što je za ova mjerodavna tržišta utvrđeno), obavezna reagirati i donijeti sve odgovarajuće mjere kako bi se isto spriječilo, međutim deregulacijom tržišta javno dostupne telefonske usluge u međunarodnom prometu koja se pruža na fiksnoj lokaciji za poslovne i za privatne korisnike, Agencija postupa upravo suprotno obvezi iz ranije citirane odredbe ZEK-a. Tim više, što je javno dostupna telefonska usluga i dalje glavna usluga koju novi operatori nude krajnjim korisnicima, **odnosno usluga koja predstavlja glavni izvor prihoda novih operatora.**

S poštovanjem

Metronet telekomunikacije d.d.